

QUÈ PODEM ESPERAR EN POLÍTICA ECONÒMICA DEL PROPER GOVERN DELS EEUU?

Germà Bel

Professor a Cornell University i a la Universitat de Barcelona

(Publicat a *Dossier Catalunya*, 25 de novembre de 2004)

Segons la gran majoria de les anàlisis preelectorals, les eleccions dels EEUU es disputaven en els terrenys del terrorisme internacional i la guerra d'Irak, i en l'estat de l'economia. Un cop coneguts els detalls dels resultats, tot indica que el factor amb més impacte singular en les eleccions ha estat el dels valors i les creences morals. No és el propòsit d'aquest text analitzar l'impacte electoral dels valors i creences. Tanmateix, penso que es pot aprofitar aquest esquema per interpretar el signe futur de la política econòmica: aquesta obeeirà als valors i les creences de l'equip dirigent de EEUU. Per tan, tendirà a ser molt ideològica, tot reflectint les conviccions ideològiques de Bush i el seu entorn. La qüestió rellevant és, per tan, en què creu Bush i en què no creu.

Bush creu que els impostos sobre la renda i la riquesa castiguen injustament els sectors més dinàmics i esforçats de la societat. Per això una nova rebaixa d'impostos directes serà una de les peces grosses del proper govern. Inicialment, s'ha anunciat que aquesta reforma tindrà un efecte neutral en la recaptació fiscal. Per aconseguir-ho, s'eliminarien deduccions de l'Impost sobre la Renda i/o s'instauraria un impost federal sobre les vendes (ara aquest és només territorial). Serà molt difícil que la reforma fiscal pugui resistir totes les pressions dels grups d'interès que defensen les actuals deduccions (tan de bo). I ningú creu probable que un govern republicà es dediqui a instaurar un impost federal sobre les vendes. L'efecte electoral seria letal. Per tan, el resultat més probable de la propera reforma fiscal serà augmentar encara més el dèficit dels EEUU. Res de nou; és la mateixa trajectòria que va seguir l'administració Reagan en els vuitanta.

La propera administració Bush també intentarà modificar el sistema de pensions i caminar, tot i que sigui parcialment, cap a un sistema de capitalització. La idea de Bush és que els assalariats puguin dedicar a inversions individuals una part de l'actual cotització per la pensió. No s'ha precisat encara quina serà la part de l'actual quota que es podria individualitzar. Tampoc, i això és més important, d'on sortirien els recursos per finançar la transició des del repartiment a la capitalització. L'impacte de les rebaxes fiscals passades i futures no deixen massa espai per finançar reformes tan ambicioses com la de la Seguretat Social.

Tot això configura una perspectiva complicada per la despesa pública. La ideologia dominant en l'equip de Bush és fiscalment molt conservadora. És a dir, només considera realment útil la despesa pública en Defensa i en Seguretat interior i ordre públic. La pressió per l'ajustament de la despesa pública en altres àrees serà intensa. De fet, en la base de la política fiscal aplicada als EEUU hi ha la idea que l'enorme dèficit públic que s'està generant tindrà alguns efectes positius. Tot reconeixent que el dèficit és insostenible, i més encara si segueixen les retallades fiscals, l'argument assenyala

com una de les seves virtuts que, a l'hora de posar-hi fre, una majoria de la població preferirà retallar la despesa pública abans que augmentar impostos. I aquesta retallada de despesa (menys viable en una situació de superàvit fiscal) seria un veritable pas enrera de la intervenció de l'Estat en les butxaques dels ciutadans, objectiu ideològic de Bush.

Tanmateix, el 'liberalisme' econòmic del proper govern es limitarà sobre tot als impostos. Bush no és un creient en la llibertat econòmica en general. Per això, continuaran polítiques proteccionistes com les aplicades en el primer mandat: subsidis públics a sectors agraris tradicionals en perjudici de les importacions del Tercer Món, invents aranzelaris com els de l'acer, etc. A la fi i a la cap, la llibertat de comerç no forma part bàsica del credo moral del nou executiu, i els rendiments electorals d'aquestes polítiques han estat decisius en estats molt disputats com Ohio (indústria) o Iowa (agricultura).

Una última paraula pel dòlar. La fortalesa de la divisa tampoc forma part del credo moral de Bush. Veure'm com continua depreciant-se front a la resta de grans monedes. És la única manera de fer front al gegantí dèficit exterior dels EEUU. Altra vegada, res de nou. Recordem que la *Reaganomics*, a part de deixar un dèficit públic record, va provocar que el canvi del dòlar anés des d'unes 190 pta. a 1981 a només 90 pta. al 1986. O sigui que, un altre cop, millor preparar-se per la muntanya russa.